

„Bombebøssen“.

Vi henlede Opmærksomheden paa, at der i Stiftelsen „Bombebøssen“ i København af og til er Plads ledig — som kan søges af ældre værdige Sømænd — der „*enhøre til Coffar-difarten, og have hjemme i København, eller have faret derfra i flere Aar*“. De erholde „frit Husly og Varme i Stiftelsens Hus“ og „saavidt mulig Lys, Beklædning og Forplejning“.

Forsaauidt der blandt ældre Fiskere, der opfylde de ovennævnte Betingelser, maatte være nogen, der ønsker at søge Optagelse, kan Schema til Ansøgning erholdes udleveret hos Bombebøssens Inspektør Hr. Kapt. Fønø, Overgade o. V. Nr. 48. København C.

Vippegarnet.

Af Arthur Feddersen.

Man kan ikke sige, at der just er nogen større Ulighed imellem de Redskaber, som bruges ved Ferskvandsfiskeriet inden for Danmarks Grænser; i Almindelighed er de desuden kun lidet ændrede Former af Kystfiskeriets.

Imidlertid er der dog et Redskab, som er noget for sig, nemlig det til Fangst af Vandrerred indrettede *Vippegarn*, som bruges langs Kolding-Aa og som næppe ses andet Steds hos os. Dette Redskab bruges paa flere Steder langs den nævnte Aa og mest ved Omløbene i de saakaldte Hulker (Høl'er), altsaa hvor Aaen er dybest. Dette Fiskeri falder fra Juli til Oktober. Men saa snart man naar noget ind i November, holder Ørreden sig til de grusede, stenede Grunde, hvor dernæst Garnene i Reglen kommer i Brug. Endog

nogen Tid, forinden Ørreden leger, gaar den fra Høl'ernes jævne Sandbund og søger hen til Stenbunden.

Billedet viser et saadant Garns Konstruktion, og hvorledes det tager sig ud, efter at det er hævet op af Vandet. Naar det derimod fisker, er det sænket under Vandet og hviler paa Bunden. Det fanger bedst i rørt Vand og under uroligt Vejr med nordøstlige Vinde og med Højvande i Fjorden.

Saa snart Fisken er paa Opgang fra Fjorden, kommer Vippegarnet i Brug paa de Steder, hvor man kender til, at Fiskene ynder at holde sig. Som Regel „letter“ Fiskeren Garnet hvert Minut, men ellers kun, saa snart han tænker, at en Fisk er kommen ind over det. Vippegarnets Flade fylder saa godt som hele Hulken; derfor kan næppe nogen i Hulken kommende Fisk slippe.

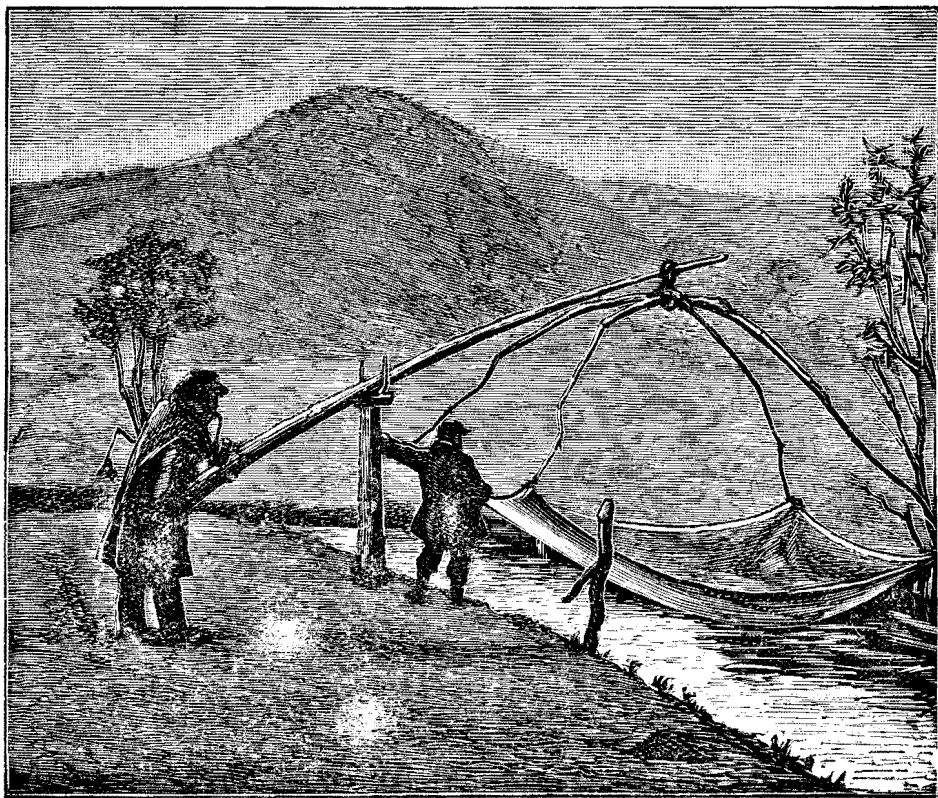
Alligevel er det en Selvfølge, at der ogsaa til dette Fiskeri skal Øvelse og et vist Haandelag; saa kan det ogsaa hænde, at man ikke alene faar én eller to, men mange Fisk. I en læseværdig Artikel „Lidt om Ferskvandsfiskeriet i Kolding Aa og Omegn“ af *P. Nissen* („Nationaltidende“ for 26. August d. A.) skriver Forfatteren, at én Mand i Halvtreserne kunde „én Nat undertiden fange flere Lispund; ja, der er flere end én Gang endog fanget paa et enkelt Vippegarn over 300 Pund“. Det er da ikke paafaldende, at man i „den gode Tid“, da der var rigeligt med Ørreder, kunde se Garn ved Garn langs Aaen.*) Efter 1864, skriver *P. Nissen*, hørte man helt op at bruge

*) Jvfr. *J. J. Fyhn*: Efterretninger om Købstaden Kolding. Kbhvn. 1848 S. 246.

Vippegarn, thi fra den Tid kunde Ørreden nemlig ikke længer gaa op, fordi Ejerne af Kolding-Tenegaard ved Grinder over Engene aldeles spærrede Opgangen. Da Ørredgaarden senere blev nedlagt, kom Vippegarnene atter frem; men Fangsten var ringe, eftersom „Ørrederne vare for tynde paa Bunden“. Skal man heri se et Tegn paa de ødelæg-

I det hele er Redskabets Konstruktion nogenledes primitiv. Dette fremgaar ogsaa af Billedet, som skyldes en Kunstmaler, der sikkert nærmest har tænkt paa at tydeliggøre Fiskeriet. Alligevel vælger vi hellere dette Billede end en skematisk Tegning af Redskabet.

Vippegarnets firkantede og stor-maskede Næt er naturligvis i alle

gende Følger af den skrappe Afspærring ved Tenegaarden? Eller er det Følgerne af Slæbevaaddene i Aamundingen og paa Grundene i Fjorden?

Saa vidt man kan skønne, er der ikke ved Koldingegnens Vippegarn nogen sikker Konstruktion eller noget almengældende Maal for Garnets Omfang eller for dets Maskevidde.

fire Sider spændt over et stærkt Lig, og Hjørnerne er ved Liget fæstet til *Bøjlerne* („æ Bævl“, „Bævlerne“), som laves af unge Bøge og som oven til krysser hinanden. Bøjlerne har ved Kryssningen en Tykkelse omkring ved to Tommer, hvor de to Stykker er lagt over hinanden (skarrede). Bøjlernes Længde retter sig efter Størrelsen af Garnet; de kunne være

fra 5—7 Alen til Krysningen. Paa denne Krysning er der en Sammenbinding, hvorfra en Løkke gaar til *Vippestangen*, der virker ligesom Vippen paa de gammeldags Vippebrønde, men med den Undtagelse, at Fiskeren her ved sit Tryk udgør Modvægten, naar Garnet skal lettes fra Vandet. *Vippestangen* er omtrent 24—30 Fod lang. Den hviler paa *Vippepælen*, hvis Højde retter sig efter Aabrinksens Højde over Vandfladen, og i én omkring en Bolt drejelig Gaffel, „*Vrieren*“. Paa denne „*Vrier*“ kan *Vippestangen* køres omkring og let svinges ind over Land, f. Eks. naar Garnet ikke er i Brug eller naar det skal tørres; det holdes da i Stilling ved den i Billedet anbragte Pæl til højre for Fiskeren. Fangsten udtages, enten idet man svinger Garnet ind over Land eller ved Hjælp af en Kætser. Naar *Vippegarnet* har tilstrækkeligt store Masker, tillader det Smaafisk at slippe hurtigt igennem, og det sorterer derfor paa en nyttig Maade Fangsten. Maskerne er efter det stedlige Regulativ $1\frac{1}{4}$ Tomme i Firkant. Overhovedet kan et *Vipegarn* ikke have smaa Masker, fordi det da bliver for tungt at drage op.

Da Fiskeriet sker baade ved Dag og ved Nat, og tit i daarligt Vejr, finder man hist og her et af „*Tag*“ opstillet Læsted ved Fiskepladserne.

(Slattes).

Statistikken

i

Folkethingsudvalgets Fiskerilovbetænkning.

Fra Frederikshavn have vi modtaget følgende:

Hr. Redaktør!

Nærmest foranlediget af Formanden for Grenaa Fiskeriforening, Hr. Krydstoldassistent Olsens Udtalelser i de sidste Numre af Medlemsbladet angaaende de af mig herfra leverede Fiskeriberetninger vil jeg tillade mig at pointere, at disse Fiskeriberetninger i Følge Sagens Natur kun kunne betragtes som en ugentlig Oversigt over Fiskeriets Gang og saaledes karakterisere Fangsten fra de forskellige af vore her hjemmehørende Kuttere benyttede Fangstpladser til forskellige Tider. Til samme Tid at være Statistik prætenderer disse Beretninger sandelig ikke, skulde en saadan Statistik leveres herfra, hvilket ubetinget i mange Henseender var meget formaalstjenligt, vilde den ikke alene koste betydeligt mere Arbejde, men ogsaa maaske blive uoverkommelig for Bladet i pekuniær Henseende. Hvad det ærede Folkethingsudvalg for det nye Fiskerilovforslag har uddraget af Beretningerne staar selvfølgelig for dets Regning, kun skal jeg fastslaa, at Basis for disse Uddrag (nemlig Rødspættens Vægt) er paalidelig, Opgivelsen stammer fra ugentlige Konferencer med erfarne Fiskere og Fiskehandlere; om Konklusionen er rigtig, ja derom er jeg ikke kompetent til at dømme. Anken over Unøjagtighed af Angivelse af Fiskeplads maa jeg bestemt tilbagevise, det er vel heller ikke Meningen, at Længden og Bredden skal angives, hver Gang nogle Kuttere have gjort Fangst, Betegnelserne ere sikkert nøjagtige nok for de i Fiskerisagen interesserede, og det maa vel anses for tilstrækkeligt.

Med Tak for Optagelsen. er jeg Deres forbundne

Klingeman,

„Dansk Fiskeriforening“s Medlemsblads faste Korrespondent i Frederikshavn.

DANSK FISKERIFORENINGENS MEDLEMSBLAD

Nr. 49.

3. December.

1896.

Medlemsbladet udgaar hver Torsdag. Annoncer optages ved Henvendelse til Frantz Christreu, Grønnegade 10, København K. Prisen er for Indlandet 10 Øre pr. Petit-linje af $\frac{1}{3}$ Sides Brede; for staaende Annoncer indrømmes betydelig Rabat.

Indhold: Vippegarnet. — Fiskermøde om Vestkyethavnesagen. — Fiskeriberetninger. — Bekendtgørelser.

Dansk Fiskeriforenings Kontor, Stormgade 20 Stuen, København V, er aabent fra 9—11. Redaktøren af Medlemsbladet træffes desuden i Alm. 5—7 Svanemosegaardsvej 2 A, 3 S. Sager vedrørende Redaktionen af Medlemsbladet bedes sendte til Kontoret.

Modelsamlingen, Stormgade 20, er gratis tilgængelig for Medlemmer og Fiskere daglig fra Kl. 9—11, for Publikum Søndag fra 12—2 mod en Entré af 10 Øre.

Breve og andre Forsendelser til Foreningens Konsulent bedes altid alene adresserede til hans Bopæl: Falkonergaardsvej 16, København V.

Eftertryk af Medlemsbladets Artikler er tilladt, naar Kilden angives.

Modelsamlingen.

Hr. P. Villumsen vil være til Stede i Samlingen Lørdag den 12. December Kl. 9—4.

Capt. A. Sølling, Danish Consulate,
5, Muscovy Court,
London E. C.

Telegram Adr.: **Sølling, London.**

Capt. A. Sølling,
46, Waverley Street,
Hull.

Telegram-Adr.: **Sølling, Hull.**

Vippegarnet.

Af Arthur Feddersen.

(Slutning.)

Efter Sagnet*) havde man, da Koldinghus var i Velmagt, ikke nok i Tenegaarden ved Kolding. Der blev derfor „slaaet“ endnu en Tenegaard (omtrent en Mil) højere oppe, nemlig ved Ejstrup. Resterne fra denne Tenegaard staar den Dag i Dag, og endnu i Halvfjerserne var den forpagtet hen. Ved dens Anlæg skal Bønderne have faaet Ordre til at rydde deres Fangekasser bort, og de maatte da udspekulere andre Fangemaader; muligvis har man saa faaet Hold paa Vippegarnet. Endelig vil Sagnet vide, at Ørredfiskeriet i Kolding Aa tilhørte et Kloster i Kolding, hvis Munke røgtede Fiskeriet, og at der da var endog tre Tenegaarde.

Det kunde være interessant at vide, om Vippegarnet ved Kolding Aa er et gammelt dansk Redskab eller om det er et Laan fra fremmed Land.

*) For denne og flere Oplysninger om Fiskeriet i Kolding Aa, samt om Vippegarnet, kan jeg takke Ejeren af Hvilstedgaard *Smidt Nissen*.

Desværre kende vi ikke synderligt til vort Fiskeris tidligere Historie. Ingen har i ældre Tid lagt Vægt paa at optegne noget nærmere om det. I Almindelighed har man kun nogle spredte Efterretninger om Fangsten; men om Fangeredskaberne saare lidet eller rettere skrevet intet. Man kan træffe Navne paa Redskaber af forskellig Art; derimod har deres Indretning ikke fristet nogen til at dvæle ved den. Imidlertid vilde det af Hensyn til vort Fiskeris Historie være af ikke ringe Værdi, om der endnu kunde skaffes saa mange Oplysninger til Veje, som muligt, og især om Redskaber, som ere ejendommelige for visse Egne. Der kan være ikke ringe Grund til at opfatte Vippegarnet som ét af det danske Fiskeris gamle Redskaber, og ikke mindst vækker dets Ufuldkommenheder i Konstruktionen denne Opfattelse, i Forbindelse dog med den Kendsgerning, at det saa vidt vides ellers ikke bruges nærmere Danmark end ved Elben og syd for denne Flod.

Hvorledes dette nu end hænger sammen, er det en Kendsgerning, at Vippegarn af samme Grundform som Vejleegnens ere i Brug over hele Nordtyskland, lige fra Østpreussen til Elbmundingen og syd paa i det mindste indtil Loirefloden.

Men medens Vippegarnet hos os kun bruges, som her omtalt, finder man det uden for Landet brugt baade som et Redskab, der føres med Haanden, og ført fra en fast Stander paa Land eller paa en Pram eller Baad. Haandredskabet bruges mest til Fangst af mindre Fisk og Agnfisk. Nettet er 4—6 Fod i Firkant og Stangen er 9—15 Fod lang. I denne mindre Form bruges Vippegarnet

kun paa lidet dybt Vand (6 Fod). Naturligvis er Maskestørrelsen til dette Redskab ringe, og man har i Almindelighed mindre Masker midt i Nettet end i dets Udkant. Fangsten lettes, idet man lokker Fiskene tli med udkastet Grundagn paa Pladsen, eller ogsaa rodes Bunden igennem med en Stage, umiddelbart forinden man sænker Nettet imod den. Ogsaa ved dette mindre Redskab maa Bøjlerne fjædre godt, der maa være nøje og afpasset Ligevægt i alle Garnets enkelte Dele og Nettet maa helst pose lidt, hvorved Fangsten lettere holdes tilbage. Hver Bøjle er, netop for at øge Bøjeligheden, samlet af to Stykker, saa at den bliver tykkest over Midten og smalner af ud efter Nethjørnet. Desuden lader man være en lille Afstand imellem Bøjlernes Krydsning og Stangen (omtr. 2 Tom.), hvorved opnaas en bedre Styring ved Udlæggelsen. Disse Haandvippegarn er sjældent mere end 2,5 □ Meter i Firkanten; med dem kan man fiske snart hist, snart her.

Store, faststaaende Vippegarn bruger man (f. Eks. paa Weserflodens Stigning ved Hameln) til Laksefangst; ligesaa langs en Strækning af Rhinen og i Schweiz. Ved Loire er Vippestangen 30 Fod lang og Nettet i Forhold hertil.

I November 1895 kunde jeg i Luxemburg ved den lille Flod Prüm, som yder den fra Rhinen ad Mosel optrækkende Laks Legepladser, overvære Laksefangst med Haandvippegarn. Prüm er i Virkeligheden en større Vildbæk, som i den øvre Del strømmer mellem Klipper og Klippestykker. Hist og her er Vandstanden meget lav, andre Steder er der dybe

Hulker, som her kaldes „Kolk“ og som afgiver Hvilepladser for den oprækkende Laks. Disse Hulker imellem Klipperne ere dog ikke overalt tilgængelige for Fiskeren, eller ogsaa kan han ved adskillige af dem ikke faa Plads nok til at fange, og paa hver Fangeplads, „Hurde“, er der kun Rum for én Fisker. Ved Prüm er Vippegarnets Net ca. 4 $\frac{1}{2}$ Fod i Kvadrat. Maskerne ere store, og Nettet ligger løst paa Lejet mellem de fire Bøjlestykker, hvorved Fiskens vældige Slag mindre anstrenger Nettet. Det er nemlig Storlaks, som fanges her; man havde saaledes netop fanget en *Hanlaks*, som vejede 38 Pd. *) Stangens Længde retter sig efter Pladsens Rummelighed, og den kan derfor ikke være stor, saa meget mindre som Fiskeren ved Nattetid tit ikke i den trange Flodkløft kan øjne Stang og Garn, naar han fører dem ud.

Vippegarn, som lægges ud i og atter løftes op fra Vandet alene ved Armkræfter, er ikke noget ilde Redskab. Det fanger godt, uden samtidig at volde nogen Ødelæggelse paa ikke fangeværdige Fisk, dersom det da har en passende Maskevidde. Maskerne holdes nemlig i dette Redskab næsten helt udspilede, saa at Smaafiskene kan slippe igennem. Vippegarnet er derfor et langt mere økonomisk Redskab at bruge, end Vaad og Glib og Brile, thi dets store Masker skaaner Smaafiskene og giver allenfals mindre Lejlighed til at ødsle med dem. Men det er jo rigtigt nok

heller ikke et saa graadigt Redskab som et Vaad.

Fiskermøde om Vestkysthavnesagen.

Skagen, d. 25. November.

„Fiskeriforeningen for Skagen og Omegn“ afholdt i Gaar Eftermiddag Kl. 4 et Møde, hvor 120—130 Fiskere vare til Stede, overvejende alle Medlemmer af Fiskeriforeningen.

Fiskeriforeningens Formand, Konsul Fabricius, meddelte, at Mødet afholdtes efter Forlangende af de Fiskere, der vare Medlemmer af Bestyrelsen, og denne havde derfor indbudt Foreningens Medlemmer til Mødet for at drøfte det for Fiskerne her saa vigtige Spørgsmaal Havnesagen.

Konsulen indledede med at meddele nogle Oplysninger om Havnesagens nuværende Stilling:

Efter at Byraadet havde indsendt sit Andragende om et rentefrit Laan i 20 Aar til Anlæg af en Fiskerihavn, havde man gentagne Gange mundtlig forhandlet med Hs. Eksellence Indenrigsministeren saavel som med adskillige Medlemmer af Rigsdagen om Sagen, og Taleren havde den fulde Overbevisning, at der var god Interesse for den. Naar Sagen desuagtet var kørt fast, i al Fald foreløbig, saa var dette begrundet paa, at Indenrigsministeren havde set sig foranlediget til at tage denne Sag tillige med alle de øvrige Havnesager under samlet Overvejelse. Dette var uheldigt for os, da det paa den Maade kunde vare mange Aar, inden de fornødne Undersøgelser og Beregnin-

*) Mærkeligt nok blev der i 1895 fanget talrige, ualmindelig store *Hanlaks* baade i Weseren og i Rhinen med dens Bifloder.